

Vefrit fjármálaráðuneytisins

17. apríl 2008

Ný þjóðhagsspá fjármálaráðuneytisins

Í nýrri þjóðhagsspá fjármálaráðuneytisins er því spáð að aðlögun hagkerfisins að innra og ytra jafnvægi hefjist á þessu ári. Miðað er við að viðsnúningur hagsveiflunnar verði um mitt þetta ár en viðbúið er að hátt stýrivaxtastig og lægra gengi krónunnar dragi að lokum úr eftirspurnarþrýstingi í hagkerfinu. Í **Þjóðarþýðingunni – Vorskýrsla 2008** sem var gefin út 15. apríl sl. er að finna nýja þjóðhagsspá fyrir árin 2008-2010 og framreikning til ársins 2013.

Þrátt fyrir vaxandi óróleika á fjármálamörkuðum árið 2007 jukust fjármunamyndun, einkaneysla og útflutningur meira en fyrri tölur gáfu til kynna. Hagstofan metur nú að hagvöxtur árið 2007 hafi verið 3,8%, sem er aðeins undir 4,5% meðaltali hagvaxtar síðustu tíu ára. Sterkt gengi krónunnar var helsta vörnin gegn miklum verðhækkunum innanlands með því að stuðla að samkeppni frá erlendri vöru og þjónustu. Gott atvinnuástand, vaxandi kaupmáttur og greiður aðgangur að lánsfé skýra af hverju vöxtur innlendrar eftirspurnar var jafn mikill og hefur staðið jafn lengi og raun ber vitni. Mikill eftirspurnarþrýstingur hefur leitt til þess að nýting framleiðsluþátta hefur verið umfram það sem samrýmist verðstöðugleika.

Tafla Yfirlit þjóðhagsspár 2007-2010

	Magnbreytingar frá fyrra ári, %			
	Brb.	Spá		
	2007	2008	2009	2010
Einkaneysla	4,2	-1,1	-6,0	3,2
Samneysla	3,3	2,9	2,5	2,7
Fjármunamyndun	-14,9	-10,5	-2,2	-4,6
Birgðabreytingar	-0,8	-0,2	0,0	0,0
Þjóðarútgjöld alls	-2,3	-2,3	-3,3	1,3
Útflutningur vöru og þjónustu	18,1	6,6	5,2	3,0
Innflutningur vöru og þjónustu	-1,4	-3,4	-1,8	3,7
Landsframleiðsla	3,8	0,5	-0,7	0,8
Þjóðartekjur	7,3	-1,6	0,6	2,0
Viðskiptajöfnuður
% af landsframleiðslu	-15,6	-13,2	-7,7	-6,6

Árið 2008 er áætlað að þjóðarútgjöld dragist saman um 2,3% vegna samdráttar í einkaneyslu og íbúðar- og atvinnuvegafjárfestingu, þrátt fyrir að uppbygging álvers í Helgúvík hefjist á árinu. Spáð er að hagvöxtur verði 0,5% á árinu m.a. vegna tæplega 70% aukningar í útflutningi áls og samdráttar innflutnings. Áframhaldandi vöxtur kaupmáttar og spennu á vinnumarkaði viðhalda innlendri eftirspurn á fyrri hluta yfirstandandi árs en eftirspurn mun hins vegar dragast hratt saman á seinni hluta þess. Þá hefur neikvæð þróun á fjármálamörkuðum, ef hún verður langvarandi, þau áhrif að hægja á hjólum efnahagslífsins.

Mikill samdráttur í einkaneyslu og íbúðarbyggingum leiðir til þess að hagvöxtur dregst saman um 0,7% árið 2009. Mikil veiking á gengi krónunnar árið 2008, órói á alþjóðlegum fjármálamörkuðum og af þeim sökum minna lánsfjárframboð og verri horfur varðandi þróun eignaverðs gera það að verkum að samdráttur einkaneyslu verður meiri en í fyrri spám. Þá er gert ráð fyrir að innflutningur dragist áfram saman árið 2009 sem nemur 1,9% þrátt fyrir að framkvæmdir við byggingu álvers í Helgúvík verði komnar á skrið og veikingu á gengi krónunnar. Jafnframt er spáð að áframhald verði á samdrætti undanfarinna ára í fjármunamyndun í heild, sem nemi 2,2%.

Verðbólga árið 2007 jókst í 5,0% vegna aukinnar spennu á fasteignamarkaði. Gengislækkun krónunnar frá miðju síðast ári ásamt eftirspurnarþrýstingi og viðvarandi spennu á vinnumarkaði hefur leitt til þess að verðbólga er áætluð að vera um 8,3% að meðaltali í ár. Nokkur verðbólguþrýstingur er enn talinn verða til staðar árið 2009 en að verðbólga minnki í 3,9%. Spáð er að verðbólga verði komin á 2,5% verðbólguþrýstingur Seðlabanka Íslands á seinni hluta ársins 2009 og

verði að meðaltali 2,5% árið 2010. Spáð er að stýrivextir verði að meðaltali 15,1% árið 2008, 11,2% árið 2009 og 7,0% árið 2010.

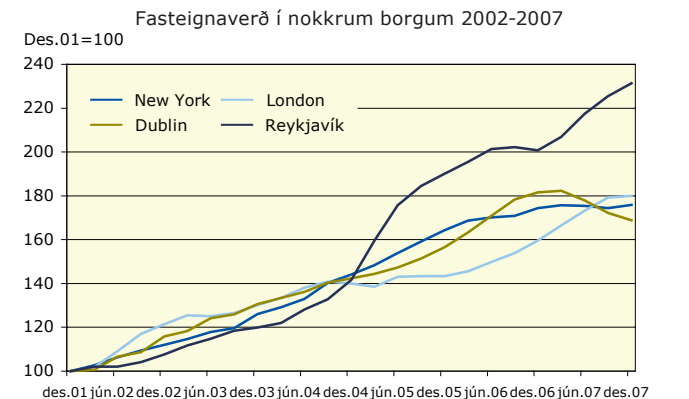
Árið 2010 er gert ráð fyrir að vöxtur einkaneyslu og fjármunamyndunar ásamt áframhaldandi bata í utanríkisviðskiptum knýi hagvöxtinn sem verði 0,8% það ár. Viðskiptahali er áætlaður að hafa verið 15,5% af landsframleiðslu árið 2007 og spáð að dragast áfram saman á næstu árum og verða 13,2% af landsframleiðslu árið 2008 og 7,7% árið 2009 og 6,6% árið 2010.

Í framreikningum fyrir árin 2011-2013 er reiknað með 1,4% hagvexti að meðaltali; að verðbólga verði nálægt verðbólguþrýstingi og að viðskiptahallinn nálgist 4,4% af landsframleiðslu í lok tímabilsins.

Húsnæðisverð

Eftir að óróleiki magnaðist á alþjóðlegum fjármálamörkuðum árið 2007 hefur aðgengi að lánsfjármagni dregist saman víða um heim. Rót óróleikans á fjármálamarkaði má rekja til umfangs undirmáslána í Bandaríkjunum en mikil aukning varð í útlánum til margra einstaklinga án þess að greiðslumat færi fram þar sem flestir reiddu sig á að fasteignaverð héldi áfram að hækka. Þegar stýrivextir tóku að hækka í Bandaríkjunum fór að hægja hratt á veltu á fasteignamarkaði og vanskil íbúðalána jukust verulega. Í framhaldinu tók verð á bandarískum fasteignamarkaði að lækka og hefur sú þróun ágerst að undanfögnu víða um Bandaríkinn. Flest bendir til að tímabil hækkingar fjármagns-kostnaðar sé gengið í garð og að það leiði til þess að fasteignamarkaðir kólni á næstu misserum og er fasteignaverð farið að lækka víðar en í Bandaríkjunum. Ef svo fer sem horfir, verður Ísland þar engin undantekning, en velta á fasteignamarkaði hefur haldist um 40% minni en á sama tíma í fyrra það sem af er árið.

Í þjóðhagsspá er gert ráð fyrir að raunlækkun á fasteignaverði verði um það bil 15% árin 2008-2010. Raunlækkun í spám annarra greiningaraðila hefur verið á bilinu 10-14% en Seðlabankinn spáir 30% raunlækkun. Undanfarin ár hefur fasteignaverð hækkað víða um heim vegna mikils hagvaxtar og vaxandi framboðs af sífellt ódýrara fjármagni. Fasteignaverð á Íslandi hefur einnig hækkað en þó nokkru meira en í mörgum öðrum löndum. Eftir einkavæðingu bankanna var lokið hafa umsvif og fjárhagslegur styrkur þeirra aukist hröðum skrefum. Í lok ágúst 2004 hófu þeir óvænt harða samkeppni við Íbúðalánasjóð með lækkun íbúðavaxta og hærri lánsþæðum. Fram að því hafði aðgengi að lánsfjármagni á innlendum fasteignamarkaði verið takmarkað og þá átt sinn þátt í að halda fasteignaverði lægra en ella. Jafnframt var fasteignaverð hér á landi lengi mun lægra en í nágrannaríkjunum. Aðkoma bankanna breytti því og fyrir vikið varð umtalsverð hækking á mörkuðum milli 2004-2006 meðan fasteignamarkaðurinn aðlagðist nýjum aðstæðum við fjármögnun fasteignakaupa. Einnig átti ört hækking lóðaverð vegna skipulagsbreytinga en í höfuðborgarsvæðinu þátt í að verð hækkaði meira í Reykjavík en í öðrum borgum á þessu tímabili. Undanfarin fjögur ár hefur fasteignaverð hækkað um tæp 56% að raunvirði. Raunlækkun á fasteignaverði á næstu árum þarf að skoða í því samhengi.

Tekjur ríkissjóðs janúar – febrúar			Gjöld ríkissjóðs janúar – febrúar			Afkoma ríkissjóðs janúar – febrúar			Ýmsar hagtolur		
12 mánaða breyting (%)	2007	2008	12 mánaða breyting (%)	2007	2008	Milljónir króna	2007	2008	12 mánaða breyting (%)	2007	2008
Skatttekjur og trygg.gjöld	20,4	9,9	Almenn opinber þjónusta	18,9	15,0	Handbært fé frá rekstri	30.133	34.087	Verðbólga (febrúar)	7,4	6,8
Skattar á tekjur og hagnað	19,7	11,6	Heilbrigðismál	6,6	4,8	Hreinni lánsfjárfönuður	-1.601	31.775	Kjarnaverðbólga (febrúar)	7,9	6,4
Eignarskattar	-15,5	-2,9	Alm.trygg. & velferðarmál	14,5	2,7	Afborgun lána	-20.583	-808	Launavísitala (febrúar)	9,8	6,8
Skattar á vöru og þjónustu	24,2	8,1	Efnahags- og atvinnumál	74,5	-10,2	Brúttó lánsfjárfönuður	-22.844	30.308	Heildarvelta (jan.-des. '07)	11,7	7,9
Tryggingagjöld	12,2	4,9	Menntamál	6,6	14,7	Lántökur	38.519	2.327	Smásöluvelta (jan.-des. '07)	5,4	8,3
Tekjur alls	21,3	9,4	Gjöld alls	13,9	6,2	Breyting á handbæru fé	15.676	32.635	Atv.leysi, árst.leiðr. (mars)	1,3	0,9